

Eenheidsworst of maatwerk?

Sinds de introductie van het fenomeen arbocatalogus zijn er zo'n 40 door de Arbeidsinspectie goedgekeurde catalogi gerealiseerd. Wat is de trend uit die eerste 40 en wat valt daarbij op? Maken sectoren bovenwettelijke afspraken? En is er sprake van eenheidsworst, of maatwerk? In dit artikel zetten we de meest opmerkelijke trends voor u op een rij.

Huub Pennock

De wetgever heeft vorm en inhoud van arbocatalogi vrijgelaten, zodat er ruimte is voor maatwerk. Verschillende sectoren maken hier volop gebruik van, wat zich uit in een grote diversiteit. Qua vorm zien we drukwerk, elektronische documenten (pdf en word) en websites variërend van compacte en platte oplossingenboeken tot interactieve sites met veel dwarsverbanden en verbeterchecks.

De enige trend die hier te ontdekken valt is dat sectoren die later beginnen voortborduren op eerder gemaakte catalogi. Vooral bij websites lijken de structuren van een aantal arbocatalogi veel op elkaar. De architecten bijvoorbeeld borduren voort op de vorm en inhoud van de uitgeverijen, omdat die sectoren veel op elkaar lijken. Beide sectoren hebben hierover concrete afspraken gemaakt. Waarom het wiel opnieuw uitvinden, als er al iets bestaat dat grotendeels aan de voorwaarden voldoet?

'Er wordt slim gebruik gemaakt van eerder opgedane kennis'

Ook op het gebied van inhoud is de diversiteit zeer groot. Er wordt regelmatig voortgeborduurd op de kennis die in de tijd van de arboconvenanten is ontwikkeld. Zo wordt eerder opgedane kennis en ervaring vaak op een slimme manier gebundeld in de arbocatalogus. Verder varieert de inhoud van compacte beschrijvingen tot uitgebreide beschrijvingen met checklists en procedures, toelichtingen, kosten en baten, tips voor medewerkers, leidinggevendenden, OR en arboprofessionals. De variatie is enorm en ook hier volop maatwerk.

Twee risico's

De meeste sectoren starten een arbocatalogus met twee arborisico's. Vaak worden daarbij harde afspraken gemaakt om in een volgend stadium andere belangrijke risico's toe te

voegen. Dit om te voorkomen dat het na een vliegende start blijft bij deze twee. Deze aanvankelijke beperking heeft veel te maken met de subsidieregeling voor arbocatalogi. Met twee goedgekeurde risico's in de catalogus, kun een sector dit jaar nog 50.000,- subsidie ontvangen.

'Eerst de zaken waarover makkelijk overeenstemming te bereiken is'

Een andere belangrijke reden dat sectoren met een of twee risico's starten is dat de sociale partners eerst met elkaar willen uitwerken waar ze het in grote lijnen over eens zijn, zodat relatief snel en makkelijk een resultaat wordt bereikt dat op een breed draagvlak kan rekenen. Om dan later de moeilijker, gevoeliger en complexere risico's toe te voegen.

Volgens Jaap Hooiveld, secretaris van de commissie arbocata-

Arbocatalogus: niet alleen de boodschap, ook de manier van overbrengen is belangrijk.

Goede voorbeelden branchenormen

- Bij de Motorvoertuigtechniek (BOVAG) is een branchenorm afgesproken over dieselmotoremissie (DME). DME is een kankerverwekkende stof, waarvan de sector de uitstoot naar een zo laag mogelijk niveau wil terugbrengen. Uiterlijk in 2011 moet het niveau in een werkplaats naar een vastgesteld minimum teruggebracht worden, voor 2009 is de norm vastgesteld op 8 microgram Elementair Koolstof/m³.
- Bij de Banden en Wielenbranche is een norm inclusief procedures vastgesteld die aangeeft dat het oppompen van grote banden plaatsvindt in een bandenkooi (grenswaarde >800 liter luchtvolume van de band dan verplichting bandenkooi). Vorig jaar zijn in de sector door klapbanden twee doden (1 in Nederland en 1 in België) gevallen en de branche wil dat met deze norm in de toekomst voorkomen.
- In het Voortgezet Onderwijs zijn veel afspraken voor het inrichten van theorie- en vaklokalen in de arbocatalogus opgenomen.

ArboCatalogus

De arbocatalogus is geen wettelijke verplichting, het wordt wel gezien als een oplossingenboek voor arbo-zaken. Arbo Magazine besteedt dit jaar in elk nummer uitgebreid aandacht aan de arbocatalogus

logi van de Stichting van de Arbeid zijn er ook uitzonderingen op de twee risico's. 'De eerste catalogus (van de podiumkunsten) ging 'slechts' over één risico: schadelijk geluid. Aan de andere kant zien we ook sectoren, waarbij gewerkt wordt aan een zeer brede dekking van de arborisico's, zoals de bouwsectoren en de agrarische sectoren. Vanzelfsprekend dat het overleg over deze catalogi meer tijd vergt dan die over één of twee onderwerpen.'

Dicht bij de wet

De bedoeling van arbocatalogi is dat sectoren aangeven op welke manieren ze invulling willen geven aan de doelvoorwaarden van de Arbowet. En dat ze zelf hun eigen branchenormen kunnen vaststellen. Ten aanzien van die branchenormen of bovenwettelijke afspraken zien we de eerste catalogi die afspraken over maken, maar ook een aantal catalogi die hier nog geen afspraken maken. Wel heel veel tips en goede (vrijblijvende) adviezen voor werkgevers en werknemers in bijna iedere catalogus. (zie kader)

Bijzondere situaties

Een groot aantal sectoren zijn duidelijk qua werkingsgebied. Maar er zijn ook situaties die zo complex zijn dat er feitelijk meerdere sectoren op één locatie of op één proces gericht zijn. Zoals Schiphol. Hooiveld: 'In situaties waar meerdere sectoren actief zijn, moet goed worden samengewerkt. Dat is niet altijd eenvoudig en kost zodoende extra tijd. Een voorbeeld hiervan is de afvalverwerking, waar het zowel gaat om de verwerking als het vervoer van afval. Daar zijn wegvervoerders, gemeenten en afvalverwerkende industrie bij betrokken. Het is de vraag hoe dit soort catalogi eruit komen te zien.'

Wie maken de arbocatalogi?

Steeds meer arbocatalogi worden gemaakt door de sector zelf, volgens Sonja Balieu, projectmedewerker arbocatalogi bij vakbond CNV en lid van de commissie arbocatalogi. Zij ervaart het als een grote meerwaarde wanneer de oplossingen geleverd worden direct vanuit de praktijk. Voor het draagvlak beslist een pré.

Balieu: 'Inhoudelijk is veel kennis en informatie aanwezig in een sector. Maar het vertalen van die inhoudelijke kennis naar praktische oplossingen geschreven voor de beoogde doelgroep is een vak op zich. Vreemde ogen zouden hier wel meer kunnen helpen. In de sectoren waar ik hiermee erva-

ring opgedaan heb, zie ik duidelijk de toegevoegde waarde hiervan'. Heidi Timmermans, coördinator arbocatalogi bij FNV Bondgenoten voegt hieraan toe: 'Wij laten bij veel catalogi usabilitytesten uitvoeren. Op deze manier zorgen we ervoor dat de catalogi qua vorm en inhoud goed aansluiten bij de uiteindelijke doelgroep'.

'Een goede arbocatalogus nodigt uit tot frequent gebruik'

Het is in dit verband interessant dat een aantal catalogi tot stand is gekomen op basis van een redactionele huisstijl. Roel van Dooren van Ravestein & Zwart, een bureau voor redactionele communicatie, vindt dat een goede arbocatalogus eigenlijk niet zonder kan. 'Zo'n huisstijl benadert branchedoelen als kernboodschappen en kernthema's en vertaalt die naar kernwoorden, aanspreekvormen en stijlmiddelen. Met als doel een catalogus die belanghebbenden binnen de branche aanspreekt en uitnodigt tot frequent gebruik.'

Van Dooren wijst ook op het politieke karakter van arbocatalogi. 'Werkgevers en werknemers willen allebei het gevoel hebben dat hun achterban wordt aangesproken, begrepen en gerepresenteerd. Het kan heel gevoelig liggen of de opstellers potentiële gebruikers rechtstreeks met u of je aanspreken, of voor een neutrale toon kiezen. Een redactionele huisstijl zorgt voor teksten die rekening houden met uiteenlopende belangen zonder de boodschap uit het oog te verliezen.'

Toekomst

En wat ligt er na deze eerste 40 arbocatalogi nog in het verschiet? Hooiveld: 'In sommige sectoren zijn nog geen arbocatalogi tot stand gekomen. Het openbaar vervoer en de administratieve sectoren (behalve de verzekeraars) bevinden zich nog in de oriëntatie fase, maar zitten nog niet in de bouwfase. Ik hoop dat ze in staat zijn om in hun sector ook te komen tot een arbocatalogus. Daarnaast zijn veel sectoren hard aan het werk in de bouwfase en verwacht ik dat er dit jaar nog zeker 50 nieuwe sectorcatalogi gereed komen.'

Timmermans: De dekking van de huidige afgesloten catalogi is nog onvoldoende om de beleidsregels op korte termijn af te schaffen. Wij zijn alleen al in onze sectoren bezig in zo'n 70 trajecten. Na dit jaar verwachten wij dan ook dat er nog veel gaan komen en de dekkingsgraad van catalogi fors gaat stijgen. ◀

Huub Pennock, organisatieadviseur bij Ergo-balans, ondersteunt diverse branches bij de ontwikkeling van hun arbocatalogus. Ergo-balans is partner van het netwerk van De Goede Praktijk, dat is gespecialiseerd in het maken van arbocatalogi. www.degoedepraktijk.nl